

Sămănătorul

Revistă Săptămînală

Supt îngrijirea d-lor :

AUREL C. POPOVICI

PENTRU PARTEA POLITICĂ.

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sumarul :

AUREL C. POPOVICI. — Patriotism și Demagogie.

D. ANGHEL și ST. O. IOSIF. — Camoens (poem de Fr. Halm)

MIHAIL SADOVEANU. — Ianș năsdrașanul.

C. SANDU-ALDEA. — Pescar de Islanda. (trad. din Pierre Loti).

G. MURGOCI. — De la San-Francisco la Hamburg.

I. SCURTU. — Revista generală. — *Învierea în capitală. Romeo și Julieta. Moartea d-rului Radovicî. Cele două culturi. Ilarie-Chendi — Voltaire.*

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

În țară . . . 20 bani

În străinătate 25 . . .

ABONAMENTUL ANUAL :

În țară . . . 10 le.

În străinătate . 12 .

„MINERVA“
INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURĂ
B-dul Academiei 3, — Edgar Quinet 4
BUCUREȘTI

— x —
A apărut:

LE
FRANÇAIS PARLÉ

RECUEIL DE CONVERSATIONS
FRANÇAISES-ROUMAINEȘ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ACCOMPAGNÉES DE NOTES EXPLICATIVES

RELATIVEMENT À LA GRAMMAIRE À LA PHRASÉOLOGIE,
AUX GALLICISMES, AUX SYNONYMES, AUX HOMONYMES, AUX PROGVERBES,
AUX LOCUTIONS PROVERBIALES, ETC, ETC.

POUR TOUS CEUS QUI VEULENT SE PERFECTIONNER DANS LA
LANGUE FRANÇAISE

PAR

LUDOVIC LEIST

PROFESȘUR A BUCAREȘT

PREȚUL LEI 2,50

De Vânzare la Toate Librăriile

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCURUȘTI

ABONAMENTUL ANUAL
În țară 10 lei
În străinătate 12 »

PATRIOTISM SI DEMAGOGIE

- «Dumnezeu!».
- «Națiunea!».
- «Adevărul!».

Azi vorbe de ocară, vorbe de rușine, haine vechi în multe State cu pretenții de civilizație modernă serioasă!

Doamne, unde om fi mergînd? Să întrebăm pe astrologii sociali, căci pe Dumnezeu l-am certat de mult. Și el pe noi! Firește. Ce ne mai trebuie Dumnezeu și națiune dacă zilnic sîntem cu — *Adevărul* în mîna?...
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Evident că drumul cel mare ce duce la asemenea teorii și practice ateiste și antinaționale, și adesea la pierzarea unui neam în floarea vieții, e pocitura politiceii, e monstrul hidos: e demagogia. Așa-î azi în Franța, în Italia, în Austria, în multe țări, ale căror constituții se zbat în mreșile teoriilor. Neapărat că demagogia este o *consecință* a democrației. *O consecință naturală, inevitabilă, fatală.* Democrație *adeverată* nu există *nicăieri* în Europa. N'a existat nici odată și nu va fi. Pentru-că e o pretenție absurdă, imposibil de realizat. Există însă demagogii și demagogi. Cită frunză și iarbă. Pînă și în templul artelor, în laboratorul științelor, în domeniul filosofiei și al literelor. Acestea sînt firește și din fericire numai excepții—deocamdată...

Maî pretutindenî, puterea politică alunecă mereu din mîinile oamenilor serioși, ale partidelor serioase în mîinile demagogilor și ale politicianilor. Minoritatea partidelor liberale și conservatoare vede primejdiile. Dar n'are ce face, căci e terorizată. Nu mai poate face de cît o politică de expediente de azi pe mîne. E enorm de greu, aproape imposibil să pui, pe cale pacinică, un friu puternic unei demagogii dezlănțuite și odată în plină acțiune cum e în Franța, Italia, Ungaria kossuthistă, Grecia, Serbia, etc. Și totuși, numai aceste partide, cel conservator și liberal, numai *ele singure*, ar putea, prin bună înțelegere patriotică, să pună capăt disoluțiunii progresive și să evite intronarea tirăniei.

Demagogia cea mai sistematică se face în ziua de azi *prin presă*. Se face zilnic, oră cu oră. Conducătorii serioși ai partidelor serioase combat și trebuie să combată tot ce li se pare greșit în viața Statului. Iar un Stat condus cu înțelepciune știe că o critică patriotică *trebuie* să se facă. În interesul lui propriu. Pe de altă parte, oamenii serioși nu se dedau la critici violente fără un temei real și adânc. Pentru-că înainte de a vorbi își învîrtesc, cum zice Românul, de șapte ori limba în gură. Pentru-că își dau în totdeauna seama de maiestatea Statului, de demnitatea lor personală.

Numai demagogia abuzează de libertățile publice. Ea deșteaptă și aprinde instinctele animale. Ea exagerează nemulțumirile din Stat. Căci lipsa de cumpăt și măsură, obrăznicia și șarlatania îi sînt organice. Sînt condiții de viață pentru ea. Demagogia, numai ea și nimeni altul, se pune vecinic în fața Statului, cu vorbe grele și gesturi smintite, muștrîndu-l mereu, împingîndu-l mereu, făcîndu-l de rîs și ocară. De dragul plebiî. Nici odată în interesul poporului. Căci între popor și plebe distanța e de la cer la pămînt. Conducătorii înțelepți și membrii serioși ai partidelor patriotice sînt, oricine ar fi ei, bogați sau săraci, oameni ai poporului, ei înșiși popor de baștină, nu plebe. Sînt patrioți la vorbă și la treabă. Nu demagogi. Chiar de ar fi avut și ei tinereți furtunoase, explicabile în ziua de azi.

Du-te însuși la *popor*, nu la mulțime — valuri mișcătoare în intruriri. — Vorbește, *nu* cu mulțimea adunată ci cu poporul, *cucîrva*, *individual*, ba în părțile acestea, ba în altele ale țării. Fără discursuri, fără declamații, ci vorbă cu rînduială obișnuită. Spune-î de pildă, toate cite le spun ei aici, spune-le în vorbe simple. Și ai să te convingi că *așa și nu altfel pricepe el* cîrmuirea, politica, viața națională. Și nu căți-va *ci cu adevărat întreg poporul*. Asta nu-î suveranitatea lui, firește. Dar asta-î *viața* lui, e *firea* lui, e *viitorul* lui. E pămîntul real față cu speculațiile hegeliane și rousseau-iste în politică, e raiul cel adevărat față cu politicianismul mercantil din viața parlamentară, e patriotismul firesc față cu demagogia artificială.

Căci patriotismul adevărat răsare din popor și trăește pentru popor. El cunoaște. Îi cunoaște calitățile, slăbiciunile și trebuințele sale. Pe cele dintîi le respectă și le înalță, pe cele de al doilea le condamnă, lor le pune frîu, pe cele din urmă le satisface. Patriotismul luminat nu pune din cînd în cînd urechia la inima poporului. Pentru că n'are nevoie de aceasta. El însuși trăește în popor, el însuși e popor, el însuși vede și simte, pentru că nu visează. Simte durerile lui, nevoile lui, aspirațiile lui. Și pe cele materiale și pe cele ideale. Le simte și le știe tălmăci în forme concrete, în idei și așezăminte. Căci patriotis-

mul luminat nu-și petrece viața în parfum de curtezane, în muzee de bibelouri și japonerii. Nicî în bibliotecî de constatări generale și teorii abstracte. Patriotismul luminat e inteligența superioară care vede mai departe de cît mulțimea cea mare. Tocmai pentru că stă pe punctul de vedere al unei culturî adevărate, al unei culturî armonice. Iar acolo nu vei ajunge nicî-odată în viața ta dacă pe lângă mintea ta cuprinzătoare, nu ți-ai fi păstrat și întreg sufletul tău, întreg *sufletul poporului* tău. Numai acest fel de patriotism poate controla mereu ce poate și cît poate face Statul pentru popor fără a-și primejdui temeliile proprii, fără a desfunda fundamentul moral al neamului întreg. Patriotismul luminat e natură plină, sănătoasă. E bunătate și largime de suflet, dar nu-î risipitor, nu-î ușurință. Tocmai pentru că e natură, e și autoritate, e și severitate. Chiar implacabilă, oricînd și oriunde trebuie să fie. Căci politica e treabă de *tata*, nu de *mama*; treabă de bărbați, nu de mueri. Patriotismul luminat e bărbăție înțeleaptă. Demagogia-î muiet cu istericale, cînd Xantipă, cînd cocotă. Cu ea în legală căsnicie bărbatul matur și distins nu poate trăi. Căci traiu cu vătraii nu-î viață, ci iadul pe pămînt. Cu ea chiar craicurile sînt o nenorocire...

Poporul *nu-î* o «clasă». Din contră, *toate* clasele, toate straturile împreună alcătuiesc un popor. Popor înseamnă și bogat și sărac, și oameni cu carte și fără carte, boeri, «intelectuali» și meseriași, negustori și țărănime. Cuvîntul «națiune» e un neologism pentru cuvîntul «țară», pentru cuvîntul «popor». Celebra observație a lui Bismarck : «Și *eu* fac parte din popor, și însăși M. S: Împăratul e fiu al poporului», cuprinde un adevăr din viață, mai de seamă de cît întregi volume din bilciul ficțiunilor politice moderne. Cuvîntul german «Fürst» (monarh) de pildă, nu înseamnă de cît *cel dintîiu în rîndul întîiu*. Pentru că toate popoarele constituite trăesc și luptă *în ordine, în clase și rînduri*, nu talmeș-balmeș ca nomazii, ca Țigani. Nu există în Europa un singur popor fără stratificații de destoinicie, fie ciști-gată personal, fie moștenită de la părinți sau bunî-străbunî.

În acest înțeles zic, patrioții adevărați sînt fiii cei adevărați ai poporului, decî și ai—bunului său simț. Patriotismul e fiu al buneî-cuviințe care este lucru mare, foarte nare, căci e cristalizarea istorică a armoniei în viața unui popor. Cu un cuvînt, patriotismul luminat e întruparea în oameni a înțelepciunii și simțirii unui neam întreg. Este reprezentantul firesc și cel mai de frunte al unui neam. Nu reprezintă totdeauna «suveranitatea poporului», dar nicî — zgardă nu are. Pentru că nu se ia după zeci și sute și mîi de glasuri stridente, ci

după expresia sa proprie în viața poporului, după analiza ezperienței lumii serioase, după glasul conștiinței sale, după votul caracterului său. Căci patriotismul e conștiință întrupată, conștiința unui popor, singura lui conștiință.

AUREL C. POPOVICI.

CAMOENS

— POEM DRAMĂTIC ÎNTR'UN ACT DE FR. HALM —

' PERSOANELE:

DON LUIZ DE CAMOENS. — DON JOSÉ QUEBEDO DE CASTEL-BRANCO, mare negustor. — PEREZ, fiul său. — PAZNICUL marelui spital din Lissabona.

Acțiunea se petrece într'o chilioară din spitalul Lissabonei, în ziua de 10 Iunie 1580.

(O mică odăiță cu zidurile șterse și tencuiala căzută pe-alocuri. În dreapta, la mijloc, un pat, alături o spadă cu o harfă d'asupra. Fereastră cu gratii la dreapta. Mai încoace o masă cu un jelt; pe masă manuscriptul Lusiadelor. La stînga altă masă cu două scaune; pe masă: cărți, hirtii, călimară, pene de scris, pergamente. Amurg.)

SCENA I-ia

CAMOENS. Negustorul QUEBEDO DE CASTEL BRANCO, PAZNICUL.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CAMOENS

(cu părul și barba cărunte, cu o urmă de rană la mijlocul frunții, cu un bandaj peste ochiul sting, doarme în pat)

QUEBEDO

(îmbrăcat în bogat costum spaniol, intră prin ușa din mijloc).

PAZNICUL

(cu un mănunchiu de chei la briu și cu o carte enormă la subsuoară, îl urmează).

QUEBEDO

(gîfîind, la început cu glas scăzut)

Afurisită scară! Trei rinduri am urcat!
Maî este ?

PAZNICUL

Nu, Senore!

QUEBEDO

(Ștergîndu-și nădușala).

Fii, Doamne, lăudat!

Sint tot numai o apă! Afurisită scară!
De-abea pot să răstufu... Aice este dară!
(Își scoate scufa)

PAZNICUL

(Deschizînd condica cea mare și întinzîndu-i-o)

Senor, citește singur de nu te 'ncrezi în mine:
Don Luiz de Camoens, numărul cincî. Prea bine!
Și-acuma uite colo... Nu scrie cincî?

QUEBEDO

(Aruncînd o privire 'n carte înaintează puțin)

Ba da!

Omul acesta însă știî cine-î; dumneata?

PAZNICUL

De und' să știu?

QUEBEDO

Din faimă! Că-î doar vestit în lume!
N'ai auzit de dînsul?

BCU Cluj University Library Cluj

PAZNICUL

Senor, noi n'avem nume
Ci *numere*, și faima nu intră 'n casa asta...
Don Luiz de Camoens, numărul cincî,—și basta!
Atîta e 'n registru... (îchide condica)

QUEBEDO

Prea bine! Văd că ești

Un om cu rînduială!

(Examinînd odaia)

Hm! Gratii la ferești!

San Jago! Ce chilie! Ce ziduri! Ce tavan!

INGRIJITORUL

Aici țineam sărmanii nebunî închiși mai an.
Dar ăsta, cum venise sfîrșit de oboseală,
Și vrea să stee singur, fiind odaia goală,
L-am așezat într'însa, așa cum a cerut.

QUEBEDO

(ironic)

Unde steteaî nebunii? Prea bine ai făcut!

Așa om, vezi, îmi place! Dea Dumnezeu să poți
 În balamucul ăsta să mi-î închizi pe toți
 Mizgălitorii ăștia de rime!

(se întoarce și se uită înapoi)

St! Nu-î 'el?

PAZNICUL

(acelaș joc)

Da. Să-l deștept?

QUEBEDO

(oprindu-l, cu mâna ridicată)

Nu... lasă-l! Vorbește 'ncetinel!
 Nu vreaș să-î tulbur somnul... O șă-l aștept.

PAZNICUL

(îndreptându-se către ușă).

Senor,

Mă'nchin atunci și Domnul să'ți vină 'n ajutor.
 Spre-a'ți izbîndi dorința!...

QUEBEDO

(întinzîndu-l o piesă).

BCU Cluj / Central University Library Cluj
 Îți mulțumesc, amice....

Primește...

PAZNICUL

(cu o reverență)

Sluga!

QUEBEDO

Lăsă...

SCENA II-a

CAMOENS în așternut; QUEBEDO.

QUEBEDO

(Înaintează și se lasă binișor pe un scaun lângă masa din stînga, fără să piardă pe Camoens din ochi).

Ei, iată-mă-s și aice!

San Jago! Cîtă cale și trudă, vai de mine!
 O leacă de odihnă cred că mi se cuvine!
 Poftim, eș prin spitaluri! Dar ce să faci? Păcate!
 Cînd ți-e cuprins copilul de duhuri necurate,
 Alergi! Auzi, să'mi facă el neamul de rușine,

Să mîzgălească versuri, să uite el de mine,
 Să 'ndruga la picioare mereu și să dorească
 Cununi de laur! Dînsul, ce-o să mă moștenească,
 Și — lauri! El, și lauri! De parcă nu i-s tată,
 De bani nici să n'audă! De glorie se 'mbată:
 Camoens pentru dînsu-î supremul ideal!

(Cu un ton ironic și compătimitor).

Și uite colo-î omul, priviți-l în ce hal!
 O plapomă de lauri pe el, priviți, mă rog!
 Fără de-un ochi și palid și trist și slăbănog
 Acesta-î cîntărețul Lusiadelor faîmoase
 Ce la Oran, supt zidul Ceutei se luptase!
 În cușca asta tristă mărețul bard apune:
 O spadă ruginită și-o liră fără strune
 E-averea lui 'ntreagă! Și viața lui ce-a fost?
 Mizerie și luptă! O traiu fără de rost!
 Don Luiz de Camoens, numărul cincî — și-atît!
 Cum scrie la registru...

(mulțămît de sine).

Eû însă amărit,

Batjocorit de dînsul, numit de el netot,
 Eû, ce purtam porecla de cavalerul-cot,
 Eû, care vînd stafide și număr portocale,
 Eû voiû fi fost acela, dar astăzi am parale,
 Sînt mulțămît de mine și gras și în putere,
 Am trei rînduri de case și am patru galere
 Cari vîntură oceanul cu prețioasă marfă.
 Eû sun în pungă aur, el a cîntat din harfă!
 Ha! cînd l'o vedea Perez, de sigur va'nțelege
 Și aruncîndu'și harfa, ca mine va alege.
 Da, trebue să-l vadă, să vie, să audă
 Din propria lui gură, ce neagră și ce crudă
 I-a fost această viață!...

(Va urma)

Trad. de D. A. și St. O. I.

IANOȘ NĂZDRAVAN

Pentru copii

Ianoș era un măgăruș cenușiu, cu o cruce neagră pe spinare.
 Era o ființă tare cum-se-cade, răbdătoare și supusă. Numai cite
 odată îl apuca cite un gînd îndărătnic. Atunci, dacă era la căru-
 cioara lui, se oprea, punea capu'n piept și nu voia să meargă mai
 departe cu nici un preț.

Așa a făcut într'un rînd, pe cînd se 'ntorcea de la ogor c'o cărucioară de cartofi. De odată s'a plictisit de drum și s'a oprit la rohatca satului. Ion Rîndașul s'a mîniat și a început a mormăi :

«Iar ți-aū venit hăchițele, Ianoș afurisit ?

Măgarul dădu din cap, de sus în jos :

«Da, mi-aū venit, și ce treabă ai tu?»

Ion își strînse cu ciudă buzele în lina bărbii și-l arse cu biciul. Ianoș zvirli deodată cu amîndouă copitele dîndărăt. Ion iar îl plesni, și Ianoș iar se zvirli cu dinapoia în sus, făcînd semn de amenințare cu copitele.

«Mă, al dracului măgar!» strigă Ion, scărpinîndu-se în cap. Apoi îi dădu ocol, privindu-l din toate părțile, ca pe o arătare din altă lume.

«Hm! Măi Ianoș; măi, începu rîndașul cu glas dulce. Măi Ianoș, măi, fii de treabă, bre. Hai să ducem mai degrabă la curte cărucioara cu cartofe, că ne așteaptă cucoana și pe urmă se supără».

Ianoș își scutură capul la dreapta și la stînga :

«Nu vreaū!»

Atunci pe Ion îl cuprinse iar mînia.

«Ei, dacă-î vorba pe așa, măi jupîne, stăi tu! Cu mine ți-ai găsit să te puî?»

Și începu să plesnească cu iușca pe Ianoș. L'a bătut, l'a bătut, pînă ce-a ostenit. Pe urmă a prins să-l blesteme în toate felurile. Dar dac'a văzut că nu-î chip să-l urnească din loc, s'a tras la o parte, s'a așezat în marginea șanțului și s'a pus să-și răsucească o țigară, icnînd cu ciudă :

«Hm! afurisit dobitoc! Nu ți-aū văzut ochii așa lighioae, domnule, de cînd trăești...»

Dar pe cînd se odihnea și-și răsucea țigarea, deodată Ianoș porni repede cu cărucioara cu cartofe după dînsul. Porni singur așa pe negîndite, vesel, și ochii negri îi luceau în soare.

Ion rîndașul începu să răcnească:

«Ho! prrr! hooo!..» Își vărsă, sărînd dela locul lui, tutunul, foita-î se duse după vînt. Prinse a alerga după cărucioară. Dar Ianoș depăna repede din copite și din cînd în cînd numai întorcea capul și trăgea cu coada ochiului.

«Ho! ho! strigă rîndașul cu obidă. Minca-te-ar lupii să te mănînce, blăstămatule! Pofitim! Tu-ți faci rîs de mine, măi ticălosule!»

Cînd l-a ajuns, a început a învîrți biciul pe de-asupra capului. Dar dintr'odată s'a gîndit: «Dacă-l bat, iar se oprește, iar nu vrea să meargă și iar am necaz cu el, bată-l Dumnezeu! Mai bine îl las dracului!»

I-a dat pace. Și măgarul a dus liniștit cărucioara pînă acasă.

Acolo, Ion își dădu pălăria pe ceafă, scui-pă în palme, umfla pe rind sacii în spate și-i duse în șură. După aceia deshămă pe Ianoș, îi dădu două bice și se uită cu ură la dinsul:

«Ha! pașol! Din pricina ta n'am fost în stare să beau o țigară de tutun! Las'că te potrivesc și eu din mîncare și din adăpat! He-he! Du-te și roade gardul... Marș!»

Din fugă, îl arse iar cu șfichiul. Apoi intră în bucătărie, ca să îmbrace ceva. Mîncînd acolo, glasul i se auzea gros cum povestește întîmplarea. După ce ieși, cu țigarea în gură, se gîndi să se ducă pînă la crișma din colțul uliței, ca să tragă de dușcă un pahar de vin. Cînd porni, Ianoș îi ieși înainte de supt streșinea grajdului, privindu-l rugător. Îi era foame, îi era sete. Și se uita la rîndaș cu ochii lui mari:

«Tare mi-i foame, tare mi-i sete!»

Rîndașul începu a rîde.

«Aha! ți-i foame? ți-i sete? Rabdă, măi băietel! că și tu, mult năduh mi-ai făcut! Îți găsesc eu ție ac de cojoc, n'ai grijă!»

Ieși pe poartă. Iar Ianoș se duse la locul lui, în umbra streșinei grajdului. Se așeză acolo, cu capul plecat, și începu să asculte pe gînduri cum ronțăiau caii fin în grajd. Sta și asculta și nimeni nu ieșea din casă, ca să-l vadă cit e de amărit; căci era după amiază, cînd boierii se hodinesc cu capetele pe perine moi.

Dar într'un tîrziu, din casa înaltă cu stilpii înveșmîntați cu vie sălbatică, ieși Mitiță, băiatul cel mai mititel al boierilor: numai de cinci ani, bunduc voinic, cu păr bălai și ochii albaștri. Era desculț și cu capul gol. Se aplecă peste parmaclicul cerdacului și se uită prin ograda goală. Dădu cu ochii de Ianoș.

«Aha! iacă Ianoș!» zise el încet, bucuros.

Se dădu jos, pe scară, și veni pînă la măgar. Ianoș îndată își ciuli urechile lungi și și-le întoarse, ca pilniile, spre feciorul stăpinilor. Mitiță îi era drag lui Ianoș.

Băiețelul îl întrebă, privindu-l cu luare-aminte:

«Ce mai faci tu, Ianoș? Par'că ești supărat.»

Ianoș dădu pe rînd din urechi, după aceia făcu semn de îndemnare cu capul, și porni. Ocoli grajdul și se opri la porțița care da spre livadă. Copilul se luă după el. Ș'acuma amîndoi stăteau și se uitau printre ostrețele porțiței spre iarba înflorită a grădinii.

«Tare mi-i foame!» zise de-odată, încet, Ianoș.

Mitiță îl privi cu mirare:

«Cum se poate, Ianoș? tu n'ai mîncat astă-zî?»

— Nu, stăpîne, n'am mincat. Ion rîndaşul are ciudă pe mine. M'a luat dis-de-dimineaţă; m'a dus în țarină; nu m'a dat și mie măcar o mină de grăunțe... Cailor le dă o mulțime. Mie numai: ho! și tio! îmi zice. M'a bătut pe drum, și-a făcut ris de mine. Da'n caltea și eu m'am făcut gustul. Cît m'a bătut, am stat. Cînd a vrut să-și facă o țigară, am apucat-o la fugă cu cartofele...»

Mitiță începu a ride, și răspuse:

«L'am auzit că se tînguia mamei... Da' eu știu că el n'are dreptate...

— Mă prigonește, stăpîne, zise încet Ianoș, uitîndu-se țintă la copil... Pînă acuma nu ți-am spus, căci și dumneata ai alte năcazuri, și n'aveai grija mea. Da' acum văd că ți-i milă de mine... Azi ai aflat că m'a bătut și m'a suduit Ion rîndaşul.

— Ia, un om ticălos, un rîndaş bețiv! rosti cu dispreț copilul. Are o barbă, parcă'i lină de oaie!».

Amîndoi tăcură un timp. După aceia măgăruşul făcu semn cu ochii spre livadă:

«Stăpîne, tare mi-î poftă de-o leacă de iarbă verde... Nu văd cu ochii de foame...

— Hai să mergem în grădină...» zise Mitiță.

Deschise băiatul portița, și intrară. Ianoș de-odată începu a paște cu lăcomie. Copilul se tolăni pe pajiștea înflorită. Și începură să vorbească iar.

Mitiță zise: «Ia ascultă, Ianoș, ia spune-m' tu de ce ești totdeauna mîhnit și stai în umbra streșinei de la grajd? Eu acu îmi aduc aminte că tu totdeauna stai în umbra streșinei.

— Apoi să'ți spun, răspuse Ianoș ridicînd capul. Totdeauna mă prigonește.

— Cine te prigonește?

— Dușmanul meu, Ion rîndaşul. In fie-care zi pățesc cu el ce-am pățit azi. Eu cu dînsul bat război. Ş'apoi ce folosesc? Mă pune la post...»

Măgăruşul tăcu. O vreme ronțăi cu mulțămire. După ce'și alină foamea, se întoarse spre Mitiță, care sta pe spate, cu ochii la cerul albastru.

«Stăpîne! zise el oftînd. De mult voiam eu să'ți povestesc năcazurile mele, dar n'am îndrăznit. Acu nu mai pot răbda și m'am hotărît să mă jăluiesc. In fie-care zi Ion rîndaşul mă chinuiește: mă suduie, mă bate, încarcă prea tare căruciorul, nu'mi dă fin și grăunțe, nu m'adapă. Mă ține așa—ca să nu mor numai. Uită-te la mine. Vai de capul meu! Am slăbit de-am ajuns numai pielea și ciolanele. Așa de amărit sînt, de-mi vine să iaă cîmpii. Am să mă duc la pădure,

are să deie peste mine un lup și are să mă mănince! Atunci am să scap de suferinți. De răbdat nu mai pot răbda. Am vrut să spun și boierului, dar boierul nu înțelege ce spun eu...»

Mitiță se uită cu milă la Ianoș. Și cum se uita, — își aduse aminte că într'adevăr măgărușul e o ființă chinuită. Intr'adevăr, de multă vreme Ion rîndașul se arăta cu răutate cînd vorbea de Ianoș. Zile după zile de foame și sete. Cînd îi ploaie, tot afară stă. Mitiță își aducea aminte cum într'un amurg, pe o burniță rece, l-a văzut pe măgăruș stînd cu capul plecat, în umezeală. L-a mai văzut într'o noapte cugetînd trist în lumina lunii, cu umbra alături pe pămînt, ca un tovarăș mort... Nimeni nu se gîndea la dînsul; și lui i-a fost milă...

«Știi ce? zise Mitiță către Ianoș. Eu zic așa. Cînd o fi ograda goală, după amiază, cînd și Ion e la crîsmă, eu am să vii să te aduc aici, la iarbă...»

— Dumnezeu să-ți deie sănătate, stăpîne, zise măgărușul privind cu dragoste pe copil. Acu am mîncat destul. Mă duc ca să beau și apă de la jgheabul fîntîni; și pe urmă hai în ogradă...»

Ieșiră din livadă. Mitiță puse clempușul la porțiță. Ianoș se așeză la locul lui, dinaintea grajdului; Mitiță se sui în cerdac, și se uita la tovarășul lui dintre tufele de vie sălbatică. Ianoș își întorcea cu mulțumire ochii, privindu-l, și Mitiță îl înțelegea foarte bine. «Acesta e un măgăruș năzdrăvan, se gîndea băețelul; întocmai ca în povești... Dacă vrea, într'o zi încalec pe el și mă duc cine știe unde... La vre-o primejdie Ianoș are să știe să 'mî deie sfat... Și toată lumea are să se mire de vitejiile pe care am să le fac...»

Pe cînd se gîndea el așa, pe poartă intră Ion, cu nasul cam rumen. Se îndreptă spre grajd. Ianoș nu făcu nici o mișcare.

«Aha! zise rîndașul. Te-ai muțat, jupîne Ianoș! Ia să-ți dau niște apă... să-ți fac cînstee...» Îi aduse apă într'o căldare, de la fîntina din livadă. Ianoș se făcu că nu vede căldarea.

«Poate vrei o leacă de fin? întrebă Ion. De foame nu te las eu să mori, căci mină mergem iar în țarină cu cărucioara... Hai să-ți aduc ș'o leacă de fin...»

Îi aduse un braț de fin, și i-l puse dinainte. Ianoș nu se clinti.

Ion începu să se mire:

«Cum? nu vrei nici să măninci? Și asta 'i încă una! Bre! bre! bre! așa lighioaie îndărătnică încă n'am văzut!»

Și Ianoș își tremura o ureche, făcînd semne prietenului din cerdac; iar Mitiță ridea ascuns în verdeață și nu mai putea de bucurie.

M. SADOVEANU.

PESCAR DE ISLANDA

XI.

Intr'o dimineață cam pe la ceasurile trei, pe cînd visaū liniștiți supt giulgiul lor de negură, ei auziră deodată ca niște zgomote de voci al căror timbru li se păru ciudat și necunoscut. Cei ce se găseaū pe punte se întrebaū din ochi :

— Cine a vorbit?

Nimeni! Nimeni nu vorbise!

Și într'adevăr acele zgomote păreaū a eși din golul de-afară.

Atunci cel ce era însărcinat cu cornul și care îl neglijase din ajun, se repezi la el și se umflă cît putu pentru a scoate mugetul de alarmă.

Numai aceasta și te făcea să te înfiori în tăcerea de acolo. Și apoi ca și cum în loc de a îndepărta, acest tremurător sunet ar fi chemat o vedenie, ceva mare se arătă în cenușiul văzduhului, amenințator, foarte înalt, aproape de ei: catarguri, vergi, funii, un desen de corabie care se făcuse în aer, în acelaș timp pretutindenī, și dintr'o dată, ca aceste fantasmagorii de speriat, care dintr'o aruncătură de lumină, se făc pe pînze întinse. Și alți oameni se iviaū acolo, aproape să-ī atingă, plecați pe marginile corăbiei, privindu-ī cu ochi foarte deschiși, într'o deșteptare de mirare și de spaimă...

Ei puseră mîna pe lopeți, pe cîngi, pe catargurile de schimb, pe tot ce se găsia mai lung și mai tare în corabie și le îndreptară în afară spre a ține la depărtare acest lucru și acești vizitatori cari le sosiaū. Și ceilalți înspăimîntați, îndreptaū spre ei prăjini uriașe spre a-ī respinge.

Dar nu se auzi de cît o pîritură foarte ușoară în lemnăria de deasupra capetelor lor, și catargurile încurcate un mînut, se desfăcură fără nici o stricăciune. Ciocnirea prea dulce în această liniște, nu se mai simția de loc. Fusesse atit de slabă în cît părea că cealaltă corabie n'avea *massă* ci că era ceva moale, aproape fără greutate...

Atunci după ce le trecu spaima, oamenii începură a ride. Ei se recunoșteaū :

— Oho! Ceī de pe *Maria*!

— Ei, Gaos, Laumec, Guermeur!

Arătarea era *Reine-Berthe* cu căpitan Larvoër, tot din Paimpol și ea. Marinarii ei erau de prin satele dinprejur. Voinicul acela cu bărbăria neagră și care își arată dinții rizînd, e Karjégou, unul din Ploudaniel; și ceilalți sînt din Plounès sau din Plounérin.

— Dar de ce nu sunați din cornul vostru, ceată de sălbateci? — întreabă Larvoër de pe *Reine-Berthe*.

— Bine, dar voi? Ceată de piraiți și de hoți, *urși pești* de mare?

— Ah! Noi!... Cu noi e alt-ceva!... Noi n'avem voe a face zgomot. (El spusese acestea cu o înfățișare de a sub înțelege vre-o taină adîncă; cu un suris ciudat, care, mai pe urmă, veni adeseori în minte celor de pe *Maria* și le da de gîndit).

Și apoi ca și cum ar fi spus mai mult de cît trebuia, el sfirși cu gluma aceasta:

— Cornul nostru ni l'a stricat ăsta suflînd într'însul. Și el arată un matelot cu figura de șopîrlă care era numai gît și piept, foarte lat, scurt în picioare cu nu știu ce grotesc și neliniștitor în puterea lui diformă.

Și pe cînd se priveau acolo așteptînd ca vre-un vînt săv vrea săv suvoiu de apă de desupt să binevoiască a-î duce pe unii mai iute de cît pe ceilalți, despărțindu-le corăbiile, ei se luară la vorbă. Plecați cu toții pe bord țînîndu-se la depărtare cu lungile prăjini de lemn, cum ar face cu sulilele niște asediați, ei vorbiră despre lucruri de la ei, de cele mai din urmă scrisori primite prin «vînători» de la rudele bătrîne săv de la femeî.

(Va urma).

BCU Cluj / Central University Library Cluj

C. SANDU-ALDEA

DE LA SAN-FRANCISCO LA HAMBURG

4. CHINATOWN DIN SAN-FRANCISCO.

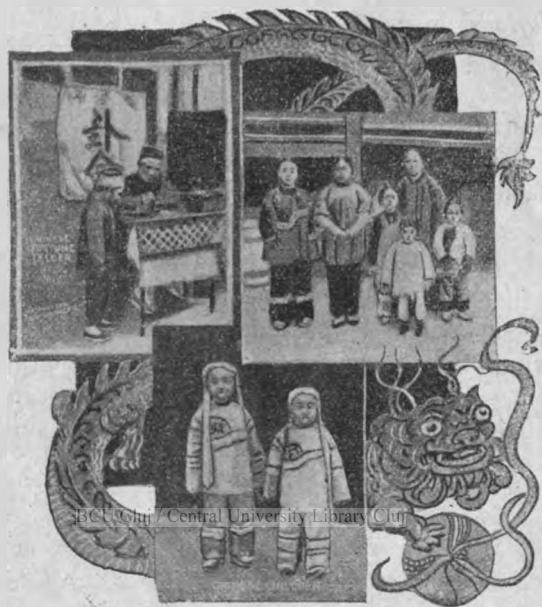
Citiseam și auzisem destule despre «opiumjoints», *opiumării* — să numim așa localurile unde se adună chinezii să fumeze opium — dar niciodată nu mi-am închipuit un local așa de murdar și nesănătos, o priveliște așa de desgustătoare și o adunare așa de insuportabilă de oameni, cari numai vegetează, trecîndu-și timpul într'o aiureală continuă.

Conducătorul, care ne ducea să vedem opimăria, era un fost polițist, cunoscut de toți din cartierul chinezesc și la rîndul lui conducător a tuturilor colțurilor și speluncilor acestei părți puțin sigure, cea mai puțin îngrijită și mai puțin umblată parte a San-Franciscului.

Era tîrziu de tot în noapte, cînd, după o lungă cutreerare prin chinatown, batem la o ușe a unei clădiri mari, dar derăpănată; după un schimb de vorbe ale conducătorului cu un chinez dinnăuntru, ni

se deschide și pășim înăuntru. Printr'un culoar îngust și întunecos ajungem într'o sală mare, puțin luminată, plină de fum, și cu o atmosferă foarte vițiată. Toată sala e împărțită în compartimente prin pereți de scînduri, formînd un fel de celule sau loje, dispuse dealungul pereților ; pe o parte chiar sînt două rînduri de loji suprapuse.

«Chinezi din Chinatown»

Cînd pășim în interiorul camerei întunecoase, ne izbește în ochi o lumină mai vie ce vine de la o loje din stînga, cum intri. Aceasta-î loja patronului, un chinez slab, galben și sbîrcit la față ; în lumina galbenă a unei lămpi, ce d'abia arde în atmosfera aceea grea, neventilată, fața chinezului e palidă cu totul și pare lipsită de orî-ce viață. Patronul stă tolănit pe un pat sărăcăcios ; dinainte-î se află o măsuță pe care arde un opaiț, în care se toarnă de cînd în cînd și oarecarî mirodenii orientale.

Cînd ne vede, se ridică în sus, iar conductorul nostru se duce și intră în vorbă cu el ; se cunosc bine. Intr'o englezească cu torul stricată, pronunțată cu o voce leneșă, muribundă, de-abia îngăimînd vorbele, patronul cel beat de opiu spune conducătorului și celor ce-l înțeleg, că-î merge *gheseftul* foarte prost.

Nu are mușterii credincioși și nici vizitatori darnici, cari să-î lase

un profit cit de mic, așa că adesea sînt zile cînd nu-și cîștigă nici opiul pe care-l consumă el singur. Il întrebăm, între altele, despre felul fumatului și efectele opiului și ne răspunde că și opiul ca ori ce băutură are la început neplăcerile lui, dar cel deprins la opiu găsește în el o mare satisfacție; chiar un fel de mulțumire, o bună dispoziție sufletească, un vis fericit, ce nu dă nici o altă băutură. Efectele rele ale opiului sînt controversate — între chinezi cel puțin — dar după experiența lui — a patronului — opiul nu ar fi vătămător întru nimic și el ni se dă pe el de exemplu... Să mă ferească Dumnezeu să ajung vre-o dată în pielea lui! Căci, uitîndu-mă bine la el, văd că dacă aș lua o buturugă și aș trage peste fața ei o peliță de cauciuc, apoi aș căpăta un corp, care în ce privește oasele, carnea și pielea ar semăna aidoma cu slăbănogul galben ce ne vorbește. Și totuși el susține că după îmbătarea cu opium, facultățile îi rămîn întregi, mănîncă și bea bine, pe cînd alții își pierd pofta de mîncare și de aceea se consumă.

Amorțea cu care ne vorbește, moleciunea minelor uscate, incetineala mișcărilor, blejdirea ochilor, grimasele urite ce face în față, toate ne arată dezastroasele efecte ale acestei obișnuinți, din fericire răspîndită numai la acești oameni galbeni.

În urma invitației noastre se apucă să fumeze; ne explică însă mai întîi, că opiul este și el de mai multe feluri și ne arată că el fumează de cea mai bună calitate. Acesta-i un corp cleios, negru ca smoala topită, cu un miros aromatic caracteristic. Pipa de fumat opium este un tub de lemn lung de vre-o 40-50 cm., închis la un capăt dar cu o deschidere circulară pe o parte laterală, întocmai ca o gaură de flaut; pipa chiar seamănă cu flautul, numai că nu are de cît gaura de la ambușură; fumul se trage prin capătul deschis. Patronul cu o mică baghetă ia puțin opium și îl pune în gaura pipei, ia foc din opaiț și aprinde opiul din pipă, și apoi începe o manevrare curioasă din buze și limbă. În gaura pipei opiul semi-lichid începe să joace, ridicîndu-se în bășică sau afundîndu-se în gaură, emițând fum, sfîriind, cînd aprinzîndu-se cu flacăre, cînd stingîndu-se aproape complet. După spusele chinezului e o mare artă de a juca ast-fel opiul fără să se stingă și de a-i gusta tot fumul și aroma.

Cînd e aproape pe isprăvite conductorul îi aruncă ciți-va bani pe un taler ce are dinainte pe măsura, dar chinezul pare nemulțumit, căci spune el, că nu i-a dat nici cit face opiul ce l'a fumat pentru noi; îi mai aruncăm ciți-va cents și plecăm să inspectăm interiorul opiumăriei.

În fie-care celulă întinși pe rogojini sau pe țoale, staū tolăniți,

par'că în nesimțire, chinezii de toate etățile și de toate condițiile sociale; se pare că e o opiumărie ordinară, căci prea sînt mulți sărăcăcioși înăuntru. Cîte unul se mai mișcă, cînd ne aude că ne apropiem, dar cei mai mulți staū nemișcați, ne privesc cu niște ochi ce nu spun nimic, cu niște priviri de îndobitociți ce sînt de acest obicei nesănătos. De obicei în fie-care celulă sînt cîte doi, pe laviți sau paturi față 'n față separați prin cîte o masă pe care e o scrumieră cu cîte un tăciune încă aprins înăuntru. Unii n'au fumat încă și se distrează acum jucînd cărți sau alte jocuri; alții mănîncă sau beau ceai; cei mai mulți însă dormitează cu ochii deschiși. E foarte lugubră această privesc!

«Vederea unui opiumjoint»

Conducătorul ne duce într'un alt compartiment rezervat pentru femei; murdăria și mizeria pare și mai mare aci. Plin de desgust ne întoarcem și plecăm blestemînd obicinuița aceasta ce face din om — vită insensibilă.

În aceeași clădire e un chinez ce are o piatră sfîntă, spune el. E o tablă circulară de marmură albă, cu nori și vine brune. Pe fața lustruită a marmurei se desinează petele și conturile mai închise, care în imaginația bolnavă a chinezului ia fel de fel de forme pe cari el le identifică cu fel de fel de animale și lucruri, în cit de la o vreme începî în adevăr să te minunezi, de cum poate el găsi în desenul pietrei atîta viață și formă. Îi dăm cîți-va cents și acestuia, și plecăm.

Atunci, și alte dăți, am vizitat *Joshouses* (Gioshauzes)—templurile

lui Jo. Acestea sînt niște templuri religioase în care se face cultul strămoșilor și încercări de aflarea destinului, său de gicirea viitorului. Căci nu toți chinezii pricep învățăturile lui Confucius, dar toți sînt îmbibați de credința în puterea și zeitatea strămoșilor. Acestea sînt reminiscențe din timpurile patriarhale cînd chinezii erau nomazi și împărțiți în triburi. Patriarhul, șeful tribului, era atotputernic, dispune cum vrea de avutul și chiar de persoana oricui din tribul său, iar după moarte patriarhul era socotit egal zeilor.

Aceste idei și credințe au fost inerente popoarelor și felului de viață din acele timpuri, iar cînd o oarecare evoluție s'a întîmplat în judecata oamenilor, au rămas totuși reminiscențe din viața patriarhală și credințele legate de ea. Așa bună-oară constatăm la Judei că paralel cu ideile mai noi de monoteism, persistă încă cultul strămoșilor, al patriarhilor, ca Abraham și alții. Azi încă la chinezi și japonezi împăratul e considerat ca un Dumnezeu atotputernic, cu atît mai mult împărații cei morți.

Un templu al lui Jo e o clădire care în forma ei arhitecturală cam amintește corturile din timpurile nomadismului. Se compune adesea dintr'o tindă laică și o cameră sfîntă. În camera sfîntă supt niște alcovuri sînt icoane și statuete, chipurile strămoșilor adorați (fie-care comunitate adoră alți strămoși) împodobite cu haine și ornamente scumpe, etc. În fața lor se află feșnice, pe care ard substanțe aromatice și luminări de o anumită ceară moale înăclăioasă. Pe o etajeră sînt mai multe aparate de aflat viitorul.

Unul, numit Lengcim, constă dintr'un putineiū mic de bambu, cu o mulțime de speteze subțiri în el. Printr'o anumită clătinare a putineiului, o spetează răsare pe deasupra celor-l'alte și aceea e cea care ne dă răspunsul la întrebarea noastră. Căci fie-care spetează are un cuvînt cabalistic însemnat pe ea, și există o carte care explică toate semnele de pe aceste speteze. Credincioșii vin în fie-care zi în templu să întrebe pe strămoși despre afacerile lor etc. ; căci un chinez nu începe o afacere pînă nu întreabă spetezele putineiului de bambu, și alte lemne, ce ar indica sfatul strămoșilor.

În tindă stă păzitorul templului care e gata pentru 2—3 cents să ne talmăcească spetezele cuvîntătoare de viitor ; el vinde și substanțe aromatice, luminări, lacăte cu secret, și fel de lel de lucruri cu care incasează o frumoasă taxă de intrare de la alții curioși.

G. MURGOCI.

REVISTA GENERALĂ

ÎNVIEREA ÎN CAPITALĂ.

Cum aū sărbătorit drept credincioşii creştini bucureşteni *Învierea*, ziua prea luminată a biruinţii Mintuitorului asupra vameşilor şi fariseilor ce-l răstigniseră? Ca de atîta zeci de ani de cînd «*liber cugetătorii*» mişună în lumea cărturarilor, *Învierea* a fost şi de astă dată aproape o luare în deşert a legii noastre prin graba, prin lipsa de pietate profundă, prin absoluta lipsă de măreţie, caracteristică pentru slujba *Învierii*, aşa cum se face ea în cele mai multe din suta şi mai bine de biseriţe ale Bucureştilor care toate împreună nu înseamnă cît singura catedrală falnică mult aşteptată de creştinii cei adevăraţi ai ţării. E destul să amintim că la o biserică din centrul capitalei am văzut cu scîrbire trăsuri elegante, «*muscali*», intrînd cu zgomot pe poartă, oprindu-se în pocnet de biciu în curte, nu departe de uşa bisericii, spre a înlesni pînă întrafita coborîrea între «*mojici*» a citorva cucoane gătite şi a citorva cuconaşi sclivisiţi veniţi să asiste la *Înviere* ca la o reprezentatie... După asemenea semne ale vremii, ce tristă mi s'a părut întoarcerea, în pilcuri, pilcuri, a bunilor creştini cu luminări în mînă, pe la casele lor cinstite..

Iar în zilele Paştilor? De sigur vom fi auzit frumoase predicî la atîtea din bisericile Capitalei, predicî ale cutărora mari şi iubiţi cuvîntători de pe amvon cari iac mindria vestiniceii noastre şi mîngîierea credincioşilor însetosaţi de talmăcirea adevărilor ascunse atîtora în simbolul *Învierii*...

Nu, în ţara celei mai largi libertăţi a cuvîntului, darurile oratorice sînt deservite unor probleme mult mai înalte: ce s'ar face bisericile şi bisericelele politice fără de cuvîntători, ce s'ar face templele de la «*Dacia*», «*Teatrul Liric*» şi celelalte sale ale «*poporului suveran*» cînd n'ar mai fi preoţi cari să slujească de la «*tribună*» în măreţele întruniri publice?..

Astfel trecură şi zilele sfîntelor Paşti numai în veselii ale trupului de care nici odată nu se satură Bucureştenii noştri. Vorbăreţi din fire, unde să mai asculte ei o predică Bisericească! şi deci la ce s'ar mai pregăti predicatori din sinul preoţimeii numeroase a Capitalei?... Nici chiar archiereii partidelor politice vechi şi nouă n'aū ţinut predicî, ci s'aū odihnit în aceste zile de pace creştinească. Numai socialiştii s'aū adunat, în numele Mintuitorului Karl Marks, la «*Dacia*» şi aū cuvîntat pentru toate «*sfintele*» drepturi ale omului de carne, ale omului-materie.... Poliţia se temea că aveau de gînd să iasă şi în arene, să verse acolo, drept jertfă, sînge de muncitori şi să arunce cu pietre în cei de altă credinţă. De aceea s'aū luat măsuri din vreme: pompieri cu pompe de apă rece şi fierbinte, pentru duşuri scorţiene anti-socialiste, apoi sergenţi de stradă analfabeţi în evanghelia marksistă vinători de... vieţi umane şi roşiori... de sînge aū băgat spaima în vitejii declamaţiilor demagogice...

Și, din norocire, pacea n'a fost turburată, deși în astfel de împrejurări triste ale necredinții și îmbuibării materiale a unora, ale necredinței și îngîmfării materialiste a altora, «Invierea» aduse pace creștinească la prea puțini și aceiași prea puțini își vor fi zis din convingere: *Christos a înviat!* spre a mai auzi, pentru a suta și a mia oară: *Adevărat că înviat!*...

ROMEO ȘI JULIETA.

Martī seara s'a represintat la Teatrul Liric, prin actori ai Teatrului Național, «Romeo și Julieta» de Shakespeare; într'o traducere neologistă și neliterară îndrăzneată (să fie a d-lui H. G. Lecca?), pe care unii actori cu rolurile rău învățate au agravat-o încă. Judecînd după jocul lor, actorii se găseau cam pe la jumătatea drumului între epoca lui Shakespeare și a noastră. Totuși merită o mențiune îndeosebi d-șoara Giurgea pentru unele părți din rolul Julietei și d. Demetriad (Romeo); d. Zaharie Birsan, în rolul părintelui Laurențiu, a jucat foarte corect și cu multă prestanță.

MOARTEA D-RULUI ION RADOVICI.

În floarea bărbăției, chinuit de cumplita boală care nu iartă, s'a stins în chip silnic, aruncîndu-se în apele albastre ale mării mediterane, fruntașul grupării tinerilor liberali, doctorul Ion Radovici, deputat, fost prefect de Vaslui în timpul răscoalelor din Martie 1907 și unul din oamenii politici cei mai integri și cei mai culti ai țării. Luînd o parte însemnată în pregătirea reformelor agrare, el avu nenorocirea să trebuiască a părăsi țara, bolnav de moarte, înainte de a fi luptat pentru reforme, în Cameră, cu talentu-i oratoric remarcabil, cu verva-i distinsă, cu bogatele-i cunoștinți, cu ideile sale foarte înaintate, dar neînstrăinate simțirii romînești curate. Prietenii îl vor regreta ca pe un conducător, adversarii de idei ca pe un luptător de elită.

«CELE DOUA CULTURI».

În revista teologică din Sibiu, nr. 3, d. dr. Nicolae Bălan, profesor al seminarului teologic de acolo, osîndește și d-sa «curentul primejdios» pornit de cei doi tineri secretari ai «Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului romîn» prin revistele «Luceafărul» și «Țara noastră». Reproducînd în mare parte articolul d-lui A. C. Popovici în contra «Demagogiei criminale», d. N. Bălan aprobă fără rezervă ideile cuprinse acolo și își exprimă convingerea că «*distrugătorul și regretabilul curent*» «*nu va afla răsunet în vre-o inimă romînească*». Nădăjduind că tinerii secretari, «înșiși recunoscîndu-și rătăcirea, vor reveni la calea cea bună», precum am sperat și noi, d. dr. Bălan îi sfătuește printre altele «să învețe mult și bine ce au uitat să învețe pînă acum și ce nu vor trebui să uite de aici înainte», — «să învețe din carte și din viață».

În «Țara noastră», nr. 16, d. O. Goga răspunde d-lui dr. N. Bălan că

«poartă cea mai desăvârșită dragoste pentru biserica sa» (nu «a noastră», deci și a d-lui Bălan?), susține că articolul d-lui Bălan cuprinde «unele șterpeliri de neadevăruri» (!) și termină cu improvizarea unui surprinzător «dialog al judecăței celei din urmă» pe care d-sa, d. Goga, îl va avea cu Cel prea Înalt despre d. Bălan și în care dialog: «bunul judecător — zice d. Goga — privindu-mă în față cu milă, va întoarce foaia din cartea dreptății și va zîmbi cu bunătațe», iar apoi va constata că d. Goga are «un singur păcat: n'a putut suferi prostia»; prin urmare judecata din urmă va da câștig de cauză d-lui Goga, ori-care va fi judecata mai timpurie a membrilor «Asociațiunii», și aceasta pe cuvînt că «nu toate glasurile se aud în cer» și — zice Domnul, prin pana d-lui Goga — «n'am fost abonați la «Revista teologică», — fără să ne vorbească ceva de abonamentele «Țării noastre» și ale «Lucefărului»... Stilul e omul, s'a zis din bătrîni. Mercenarul Eftiniu al «Țării noastre», transportat de d. Goga la Sibiiu, ca să încetățenească năravurile urite ale presei de bulevard de aici, arată că stilul poate fi sub-omul... Iar d. O. Goga ar putea zice cu drept cuvînt că stilul e... supra-omul!

ILARIE CHENDI-VOLTAIRE

Intre toate revistele și ziarele romînești, singură «Țara noastră» «se întristează» de dispariția «Vieței literare și artistice». Înțelegem: același număr din revistă anunță că d. Chendi va sta de-acî 'nainte de-a dreapta d-lui Goga în direcția «Țării noastre», pe cînd averea sa mișcătoare, cașel și purcel, va mișuna în redacție. Dar nu înțelegem alt-ceva: de ce afirmă «Țara noastră» că «Viața literară» a d-lui Chendi s'a stins «din motive necunoscute», cînd noul d-sale tovarăș este tocmai d. Chendi, care va fi cunoscînd de sigur motivele «sinuciderii» sale literare din București și le-ar fi putut comunica d-lui Goga, cu prilejul învierii în Sibiiu a duhului său alungat odinioară de acolo în chip nu tocmai idilic. Dar cel mai hazliu lucru e că «Țara noastră» vorbește de moartea literară a d-lui Chendi ca de moartea lui Voltaire! Prin urmare, iată noua preobredjanie a d-lui Chendi, fost «teolog absolut» — în actual Voltaire romîn. Ne așteptăm, astfel, în curînd, la o ediție romînească ce ne va da pe Voltaire și celebrele sale opere: «Preludii», «Foiletoane», «Fragmente», «Impresii literare» și... viitoarele aruciole politice și literare din «Țara noastră».

Sc.

Răspunsuri

Gh. Thest. *Borlad*.—Ne pare rău, dar nu putem publica din manuscrisele ce ne trimiți, ca «primele încercări» pentru d-ta și nu cele din urmă încercări pentru noi,—decît originala caracterizare a coșului de redacție care ți se pare «coșul uitării» unde admiți «să sboare» și operele d-tale: «ca prima frunză ce se desprinde din vîrf de plop și suspinînd se pierde în valuri neauzite, nevăzute»... Bravo! Știi vechiul cîntec: «Sărmană frunză, nenorocită!».

„MINERVA“

INSTITUT DE ARTE GRAFICE ȘI EDITURA
BUCUREȘTI. — B-dul ACADEMIEI, 3.

A APĂRUT :

O VIAȚĂ

(UNE VIE)

— ROMAN DE —

GUY DE MAUPASSANT

TRADUCERE DE

EM. GÂRLEANU

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Romanul O VIAȚĂ este una din marile creațiuni ale literaturii universale, și a-l recomanda atențiunii cititorilor este aproape de prisos.

Volumul e întovărășit de admirabilul STUDIU al marelui critic francez EMILE FAGUET, asupra romancierului, cât și de o fotografie, cea din urmă a lui Maupassant, care are un interes deosebit prin faptul că cuprinde autograful marelui scriitor către o doamnă româncă: decedata Josephina Sturdza, fiica marelui Costachi Negri.

Traducerea se datorește nuvelistului EM. GÂRLEANU, care a păstrat în totul înțelesul originalului, adică, de la început până la sfârșit, romanul pare a fi scris de-adreptul în limba românească.

Cuperta se datorește talentatului pictor COSTIN PETRESCU și întreg volumul cuprinde 450 pagini.

PREȚUL: LEI 2.—

De vânzare la toate librăriile din țară

NOUTĂȚI LITERARE

apărute în Editura Institutului de Arte Grafice „MINERVA”. B-dul Academiei, 3. — Edgar Quinet, 4. — BUCUREȘTI

I. L. CARAGIALE

TEATRU

Prețul Lei 2.—

Rovele, Povestiri

Prețul Lei 1.50

Momente, Schیțe, Amintiri

Prețul Lei 2.—

V. ALEXANDRI

Poezii Populare ale Românilor

Prețul Lei 1.50

M. SADOVEANU

O istorie de de- mult

Prețul Lei 2.—

Dureri Innăbușite

Prețul Lei 2.—

C. SANDU-ALDEA

Pe drumul Bărăganului

Prețul Lei 1.50

ADINA OLANESCU

CUGETARI

Prețul Lei 1.50

C. MOLDOVANU

Cântarea Cântărilor

Prețul Lei 1.—

AL. VLAHUȚĂ

Clipe de Linیște

Prețul Lei 1.50

N. DUNAREANU

Răsplata

Prețul Lei 1.50